

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Petry Weissové a JUDr. Miloslava Výborného v právní věci žalobce: **P. P.**, proti žalovanému: **Ministerstvo dopravy**, se sídlem nábr. Ludvíka Svobody 1222/12, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 6. 2015, čj. 10/2015-160-SPR/7, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 7. 2017, čj. 10 A 97/2015-99,

t a k t o :

Věc **se postupuje** rozšířenému senátu.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Magistrát hlavního města Prahy rozhodnutím ze dne 17. 12. 2014, čj. MHMP 1791933/2014, rozhodl podle § 102 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), že se žalobci nevrací řídicí oprávnění.

[2] Žalobcovo odvolání proti rozhodnutí správního orgánu prvního stupně žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím zamítl a uvedené rozhodnutí potvrdil. Proti rozhodnutí žalovaného se žalobce bránil žalobou u Městského soudu v Praze, který řízení o ní usnesením ze dne 8. 2. 2016, čj. 10 A 97/2015-67, zastavil pro nezaplacení soudního poplatku za žalobu (resp. 50% části soudního poplatku, od jejíhož placení nebyl osvobozen).

[3] Proti tomuto usnesení se žalobce bránil kasační stížností, s níž spojil též návrh na ustanovení zástupce. Tomuto návrhu Nejvyšší správní soud vyhověl a usnesením ze dne 16. 5. 2016, čj. 8 As 54/2016-45, žalobci ustanovil zástupcem „pro řízení o kasační stížnosti“ Mgr. Jana Švarce, advokáta. Následně rozsudkem ze dne 20. 12. 2016, čj. 8 As 54/2016-71, usnesení městského soudu o zastavení řízení zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

II.

[4] Městský soud v dalším řízení znovu vyzval žalobce k zaplacení (50% části) soudního poplatku za žalobu; usnesení obsahující tuto výzvu zaslal do datové schránky advokáta, kterého kasační soud žalobci ustanovil pro řízení o kasační stížnosti (viz odst. [3]).

[5] Uvedený zástupce městskému soudu sdělil, že byl ustanoven pouze pro řízení před Nejvyšším správním soudem o kasační stížnosti, které již skončilo; tím skončila i jeho zástupčí činnost. Žádal, aby městský soud doručoval přímo žalobci. Městský soud v reakci na toto sdělení uvedenému zástupci žalobce vysvětlil, že „dle judikatury Nejvyššího správního soudu (např.

5 Ads 256/2015-27, 6 As 65/2016-31, 4 Ads 119/2012-32) advokát ustanovený v řízení o kasační stížnosti zastupuje účastníka i v dalším řízení o žalobě před Krajským soudem poté, co bylo rozhodnutí krajského soudu Nejvyšším správním soudem zrušeno (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2010, čj. 4 Azs 6/2010-42, publikovaný pod č. 2081/2010 Sb. NSS). “K tomu dále dodal, že „výše uvedeným je soud vázán, proto Vám opět soud zasílá výzvu k zaplacení soudního poplatku.“ Uvedené sdělení městský soud spolu s výzvou k zaplacení soudního poplatku opětovně doručil Mgr. Švarcovi. Soudní poplatek za žalobu nebyl v soudem stanovené lhůtě (ani později) zaplacen. Městský soud tedy řízení o žalobě opět zastavil pro nezaplacení soudního poplatku v záhlaví uvedeným usnesením (dále jen „napadené usnesení“), jež doručil pouze zástupci žalobce ustanovenému „pro řízení o kasační stížnosti“.

[6] Napadenému usnesení se nyní žalobce (dále jen „stěžovatel“) brání další kasační stížností, v níž opětovně žádá o ustanovení zástupce, a to téhož, který mu byl v předchozím řízení (vedeném u kasačního soudu pod sp. zn. 8 As 54/2016) ustanoven.

III.

[7] Předkládající osmý senát se při předběžném posouzení kasační stížnosti zabýval otázkou, zda za předpokladu, že v předchozím řízení o první kasační stížnosti ustanovil stěžovateli zástupce a toto ustanovení omezil jen „pro řízení o kasační stížnosti“, trvá toto zastoupení i poté, co bylo na základě důvodné kasační stížnosti usnesení městského soudu zrušeno a věc mu vrácena k dalšímu řízení, nebo zda zastupování ustanoveným zástupcem skončilo okamžikem právní moci rozsudku kasačního soudu, pro jehož řízení byl ustanoven. Přitom shledal, že judikatura tohoto soudu se v náhledu na uvedenou otázku rozchází.

[8] Na straně jedné je zde rozsudek, na nějž poukázal i městský soud (ze dne 22. 4. 2010, čj. 4 Azs 6/2010-42). V něm čtvrtý senát vyslovil, že „je třeba trvat na oprávnění advokáta, ustanoveného v řízení o kasační stížnosti, zastupovat účastníka i v dalším řízení o žalobě před krajským soudem poté, co bylo rozhodnutí krajského soudu (...) zrušeno.“

[9] Nelze přitom přehlédnout, že tento závěr čtvrtý senát přijal za účinnosti soudního řádu správního v jeho znění před novelizací provedenou zákonem č. 303/2011 Sb. účinným od 1. 1. 2012. Podle tehdejší právní úpravy obsažené v § 108 s. ř. s., který upravoval postup krajského soudu po podání kasační stížnosti, v případech, kdy účastník (stěžovatel) napadal rozhodnutí krajského soudu kasační stížností, rozhodoval o ustanovení zástupce i pro řízení o kasační stížnosti krajský soud. Tak tomu bylo i v odkazované věci řešené čtvrtým senátem.

[10] Z právě uvedených závěrů čtvrtého senátu vycházejí některé senáty kasačního soudu i po 1. 1. 2012, tedy za účinnosti novelizovaného soudního řádu správního (po zrušení jeho § 108). Zastávají stejný názor, totiž že zástupce ustanovený výslovně jen „pro řízení o kasační stížnosti“ zastupuje účastníka řízení i v dalším řízení před správním soudem, pokud bylo jeho, kasační stížností napadené, rozhodnutí zrušeno a věc mu vrácena k dalšímu řízení. Takto postupuje například pátý senát (viz věc vedená pod sp. zn. 5 Ads 256/2015), čtvrtý senát (viz věc vedená pod sp. zn. 4 Ads 119/2012), jakož i šestý senát (viz věc vedená pod sp. zn. 6 As 65/2016). Ve všech právě uvedených případech byl stěžovateli usnesením kasačního soudu ustanoven výslovně „pro řízení o kasační stížnosti“ advokát a následně v rozsudku, kterým došlo ke zrušení přezkoumávaného rozhodnutí správního soudu, s poukazem na výše citovaný rozsudek čtvrtého senátu, všechny jmenované senáty vyslovily, že zastoupení advokáta ustanoveného pro řízení o kasační stížnosti trvá i v dalším řízení před krajským soudem poté, co bylo jeho původní rozhodnutí zrušeno.

[11] Osmý senát však zastává názor, že pokud ustanovil stěžovateli zástupcem advokáta výslovně jen „*pro řízení o kasační stížnosti*“, toto zastoupení končí okamžikem právní moci rozhodnutí, jímž se řízení u kasačního soudu končí. Má tedy za to, že zástupčí činnost takto ustanoveného advokáta nepokračuje bez dalšího v řízení před správním soudem, bylo-li jeho rozhodnutí na základě důvodné kasační stížnosti zrušeno.

[12] Na rozdíl od řízení o kasační stížnosti (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), totiž pro řízení o žalobě před správním soudem soudní řád správní povinné zastoupení (advokátem) nestanoví. V řadě případů se v řízení před správním soudem nejedná o skutkově a právně složité věci či je rozhodováno o dílčích procesních otázkách; v řadě případů může nastat situace obdobná té, jež nastoupila ve věci posuzované nyní osmým senátem. Tehdy není důvodu, aby v řízení před správním soudem pokračovalo zastoupení advokátem (jeho činnosti není nezbytně třeba k ochraně práv účastníka), který se v těchto situacích stane v podstatě pouze jakýmsi formálním „styčným bodem“ mezi správním soudem a účastníkem, aniž je jeho odborná pomoc účastníku v řízení o žalobě skutečně potřebná.

[13] Názor zastávaný osmým senátem je ostatně v souladu s tím, co účastník (stejně jako správní soud) *prima facie* sezná z výroku usnesení o ustanovení zástupce; je-li advokát ustanoven „*pro řízení o kasační stížnosti*“, je tím nepochybně vyjádřen úmysl kasačního soudu, aby tento advokát vystupoval pouze a jen v řízení o kasační stížnosti. Takto formulovaný výrok je jasný, určitý a zcela srozumitelný. Osmý senát proto věcně ani formálně neshledává žádný rozumný důvod, aby přes takto jasně ve výroku rozhodnutí vymezený rozsah zástupčí činnosti kdokoliv výkladem (v rozporu s jazykovým vyjádřením) dovozoval, že advokát zastupuje účastníka i v následném řízení o žalobě po zrušení rozhodnutí správního soudu. To platí tím spíše, není-li ani v odůvodnění usnesení o ustanovení zástupce uvedeno o rozsahu zastupování cokoliv dalšího (co by nasvědčovalo jinému výkladu slov „*pro řízení o kasační stížnosti*“).

[14] Není sporu, že řízení o kasační stížnosti poté, co je kasační stížností napadené rozhodnutí správního soudu zrušeno a věc mu vrácena k dalšímu řízení, nepokračuje. Nejen účastník, ale ani zástupce jemu ustanovený tak nemůže bez dalšího z výroku usnesení, v němž je zástupce ustanoven jen „*pro řízení o kasační stížnosti*“, usuzovat, že zastupování má trvat a pokračovat i po skončení tohoto řízení.

[15] Osmý senát má za to, že pokračování zastupování advokátem ustanoveným jen pro řízení o kasační stížnosti po jeho pravomocném skončení nelze odůvodnit ani hledisky, k nimž dospěl čtvrtý senát ve svém rozhodnutí, na něž navázaly i pátý a šestý senát (viz odst. [10]). To platí tím spíše, že jimi formulovaný závěr vychází z předchozí právní úpravy soudního řádu správního před novelizací.

[16] Je věcí krajského soudu, aby v každém jednotlivém případě, uplatní-li účastník požadavek na ustanovení zástupce i v řízení před ním (poté, co jeho rozhodnutí bylo zrušeno a věc vrácena), samostatně uvážil splnění zákonných podmínek vyplývajících z § 35 odst. 8 s. ř. s. a zhodnotil, zda z tohoto pohledu účastník skutečně zastoupení potřebuje a zda také zákonné podmínky pro ustanovení zástupce splňuje. Případná argumentace ve prospěch pokračování zastoupení i v řízení před správním soudem uplatněná s poukazem na § 35 odst. 8 věty poslední s. ř. s. („*[z]ástupce ustanovený v řízení před krajským soudem, je-li jím advokát, zastupuje navrhovatele i v řízení o kasační stížnosti*“) tak nenachází svůj reálný základ. Jinými slovy „oboustranně“ se takové pravidlo pro zastupování bez dalšího neuplatní, ledaže kasační soud formuluje výrok rozhodnutí o ustanovení zástupce odchylně, než tomu bylo nyní (např. že se zástupce ustanovuje „*pro řízení o přezkoumání rozhodnutí žalovaného*“ – viz např. usnesení ze dne 29. 6. 2015, čj. 3 Azs 130/2015-21). Mohou totiž jistě nastat i případy, kdy se již v řízení o kasační stížnosti (v němž je zastoupení

advokátem povinné) ukáže, že jsou splněny požadavky vyplývající z § 35 odst. 8 s. ř. s. a je tak praktické, aby již jednou ustanovený advokát (v řízení o kasační stížnosti) zastupoval účastníka i v dalším řízení před správním soudem, má-li se takové uskutečnit. To však nenastane vždy.

[17] Osmý senát za výše popsané situace, tedy při zjištění, že zde existuje rozporná judikatura, není oprávněn sám ve věci rozhodnout, proto věc předložil k posouzení rozšířenému senátu podle § 17 s. ř. s. Předmětem jeho posouzení by měla být otázka, zda zastupování advokáta ustanoveného výslovně jen „pro řízení o kasační stížnosti“ trvá i v dalším řízení před správním soudem, bylo-li jeho rozhodnutí zrušeno a věc mu vrácena.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

Rozšířený senát bude ve věci rozhodovat ve složení: JUDr. Josef Baxa, Mgr. Jana Brothánková, JUDr. Zdeněk Kühn, JUDr. Lenka Matyášová, JUDr. Barbara Pořízková, Mgr. Aleš Roztočil, JUDr. Karel Šimka. Účastníci mohou namítnout podjatost těchto soudců (§ 8 odst. 1 s. ř. s.) do jednoho týdne od doručení tohoto usnesení. V téže lhůtě mohou účastníci rovněž podat svá vyjádření k právním otázkám předkládaným rozšířenému senátu.

V Brně 31. října 2017

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu